

גנזי המלך

92 קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות**

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"עַתָּה יִדְעֵתִי כִּי גָדוֹל דֵּי מְכַל הָאֱלֹהִים"

אדם יכול להיות בתוך מ"ט שערי טומאה ולפתע להתרומם משפלותו ולהמנות בין גדולי האומה מתוך הרצאותיו של הרב אמנון יצחק

נעמן נתעורר אחרי שנתרפא מצרעתו. **רחב** נתעוררה לאחר השמועה על יציאת ישראל ממצרים באותות ומופתים. **ומשה רבנו** כמוכן. למדים אנו מהם; שאדם יכול להיות במצב של שפל שבשפלים, בתוך מ"ט שערי טומאה, שקוע כל כולו בעבירה ובע"ז, אבל הוא יכול להתעורר ולהתרומם משפלותו ולהמנות 'מסוד אנשים חכמים ונבנים' (תפלה יוצרות) ולהיות במעלה אחת עם גדולי האומה הישראלית שבכל הדורות.

יתרו היה גוי, נעמן היה גוי, רחב היתה גויה והרי הם נמנים עם משה רבנו.

כל אדם צריך ללמוד מכך שאין להתיאש. אדם יכול להיות בשפל המדרגה, רחוק כרחוק מזרח ממערב ולא להכיר כלל את המציאות שבה הוא חי, אבל בהכרה אמיתית אחת יכול הוא להתעלות למדרגות גבוהות ונעלות עד שימנה אפילו בין גדולי האומה היהודית.

גרי צדק

ואם בגרים עסקינן, אזי מי לנו יותר **מרבני עקיבא** בנן של גרים שנאמר עליו שהשיג, מה שלא השיג **משה רבנו**. משה רבנו שידע את כל התורה כולה מפיו של הקב"ה.

המהרח"ו - רבנו חיים ויטאל, תלמיד

המשך בעמ' 6 <<<

השמים וארצה מראות א-לקים (יחזקאל א.א). יחזקאל הנביא היה מבני בניה של רחב. למרות שרחב הגיעה לדרגה יותר גבוהה מיתרו ומנעמן עדין שיירה חללו של עולם. היא ציינה את מלכות ה' ב"שמים" וב"ארץ" אבל מה עם החלל שבנייהם?

רק משה רבנו שאמר: **"אִתָּה הָרְאָת לְדַעַת כִּי דֵּי הוּא הָאֱ-לֹקִים אֵינְ עוֹד מְלַבְדּוֹ"** (דברים ד.לה). אין מקום פנוי

מהקב"ה. לכן פרע לו הקב"ה ונתן לו מפרי ידיו; **"וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה"** (דבי לד י). משה רבנו היה רבן של כל הנביאים.

כל השלשה שצוינו כאן זכו להכיר את הקב"ה, כל אחד בהתעוררות פנימית שלו.

יתרו נתעורר ממה שמע ככתוב ברש"י (שמי' יח א): **'מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.'**

"עתה ידעתי כי גדול די מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם" (שמות יח י.א).

יתרו אמר: **"עתה ידעתי כי גדול די מכל האלהים"**. זו היתה הדרגה הגדולה שיתרו הגיע אליה.

בספר מלכים ב (ה) מסופר: על נעמן שר הצבא של מלך ארם שהיה מצורע. הוא היה גבור חיל וחפש ישועה בישראל, כיון שנודע לו שרק ישראל יכולים להושיעו. בא אצל אלישע הנביא שריפא אותו כשטבל שבע פעמים בירדן. ולאחר הנס שנתרפא אמר: **"הֲנֵה נָא יִדְעֵתִי כִּי אֵין אֱ-לֹקִים בְּכָל הָאָרֶץ כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל** (מלכים ב, ה טו) הוא כבר השיג יותר מיתרו, ואמר: **"אֵין עוֹד אֱ-לֹקִים בְּכָל הָאָרֶץ"** דוקא, אך עדין צמצם בהשגתו שהקב"ה הוא הא-לקים בארץ ואין כמותו, אלא רק **"בְּיִשְׂרָאֵל"**.

רחב הודתה יותר מהם ואמרה: **"כִּי דֵּי אֱ-לֹקִים הוּא אֱ-לֹקִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת"** (יהושע ב יא). היא כבר הכירה שהקב"ה הוא מלכו של כל העולם ולא רק ב"ארץ" כנעמן, אלא גם **"בְּשָׁמַיִם"**.

הקב"ה אמר לרחב: את אמרת מעצמך: **"דֵּי אֱ-לֹקִים הוּא אֱ-לֹקִים בְּשָׁמַיִם"**. והלא ממה ששמעת את אשר עשה הקב"ה לעם ישראל כשהוציאם ממצרים, מכאן נלמד שהוא א-לוקי "הארץ"! אבל מגין לך שהוא גם א-לוקים **"בְּשָׁמַיִם"**?

לכן הקב"ה פרע לה: **'חייך, שבנג עומד ורואה מה שלא ראו הנביאים' (מדרש שמואל פרשה ט) ככתוב: 'נפתחו**

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

איסור אכילת קטניות לאשכנזים בפסח

מערכת 'חברותא'
מיוחד ל'גנזי המלך'

עירובין דף ל"ה ע"ב

שאלה: רצוני לברר, מהו הטעם שנהגו בני אשכנז לאסור אכילת קטניות בפסח?

תשובה: ברף ל"ה ע"א שנינו במשנה: 'אלו דברים שאדם יוצא (במצה העשויה מקמח שלהם) בהן ידי חובתו בפסח (בלילה הראשון של פסח), בחטים, בשעורים, בכוסמין ובשיבולת שועל'. ובגמרא דייקו שדוקא בחמשה מינים הללו יוצאים בהם ידי חובת אכילת מצה, אבל 'אורז ודוחן' אינם ממין דגן ואין יוצאים בהם ידי חובת אכילת מצה.

בהם היתר, קשה מאד להתיר הדבר כיון שאחרים נהגו בהם איסור. וכן הוא הכרעת הרמ"א (סימן תנ"ג סעיף א') שכן הוא המנהג באשכנז להחמיר ואין לשנות. ורבה האריכות בספרי האחרונים והשו"ת בזה והמסתעף. ואין כונתנו כאן להביא כי אם עיקרי טעמי הדברים של מנהג האשכנזים והספרדים.

טעם הגזירה

בטעם שהאשכנזים נהגו איסור באכילת קטניות, נתבארו בראשונים שלשה טעמים בזה:

א. משום שכשעושים תבשיל של דייסא מאורז ודוחן או של מיני קטניות אחרים, הרי הם דומים במראהם ובצורתם לתבשיל של דייסא העשוי מחמשת מיני

אינם בכלל גזירת הקטניות. **ג.** שמכיון שמיני הקטניות, לאחר הקצירה והדישה היה הדרך לעשות מהם גורן (ערימה של כל המין) ומקום שהיו עושים שם את הגורן (בית הגרנות) רגיל להתערב שם גם מעט גרעינים מחמשת מיני דגן, שגם מהם עושים גורן בבית הגרנות ולכך גזרו על כל המינים שהרגילות לעשות מהם גורן שאסורים באכילה בפסח.

ולטעם זה כולל איסור הקטניות את כל אשר בשם קטניות יקרא, שכל מין שהיו רגילים בתקופת הראשונים לעשות מהם גורן, הרי הם כלולים בכלל איסור הקטניות.

ושלשת הטעמים מבוארים ב'הגהות מימוניות' שם ובהגהת 'רבינו פרץ' שעל הסמ"ק סימן רכ"ב אות י"ב.

דעת חכמי ספרד שאין לחוש לזה

הטור (או"ח סימן תנ"ג) כתב: 'יש אוסרים לאכול אורז וכל מיני קטניות בתבשיל, לפי שמיני חטים מעורבים בהם וחומרא יתירה היא ולא נהגו כן'.

וב'בית יוסף' הביא מדברי 'רבינו ירוחם' שכתב: אותם שנהגו שלא לאכול אורז ומיני קטניות מבושל בפסח, מנהג שטות הוא.

והיעב"ץ בספר 'מור וקציעה' (תנ"ג ס"א) כתב: מעיד אני על אבא מארי הגאון (החכם צבי) ז"ל, שכמה צער נצטער אותו צדיק על מנהג האשכנזים להמנע מאכילת אורז וקטניות בפסח והיה אומר אי איישר חילי אבטליניה למנהג גרוע הלז, שהיא חומרא דאתי לידי קולא, שיצא ממנו חורבא ומכשול להיכשל באיסור חמץ גמור, כי מתוך שאין אורז ומיני קטניות מצויים להם לאכול ולשבוע, צריכים לאפות מצה הרבה מאד ואין נזהרים בעיסה כדת וכהלכה ועוד שנמנעים משמחת יום טוב מסיבת חומרא כזו שאין לה טעם ולא ריח ואשרי שיאחז צדיק דרכו וניפץ חומרות אלו אל הסלע. ■

וביארנו הטעם: (לריש לקיש וכן תנא דבי רבי ישמעאל ורבי אליעזר בן יעקב) שהוא נלמד ממה שנאמר: 'לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות' (דברים טז ג), שדורשים ממשמעות הכתוב; 'דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו באכילת מצה', שהם חמשת מיני דגן האמורים במשנה, יצאו אלו (אורז ודוחן) שאין באין לעולם לידי חימוץ, שאם משהים אותם אינם באים לידי חימוץ אלא לידי סירחון. הרי שמצד הדין אין איסור באכילת אורז, שאין לחוש שמא יבוא לידי חימוץ כלל.

מנהג האשכנזים

מנהג האשכנזים שלא לאכול אורז ודוחן וכל מיני הקטניות בפסח והובא מנהג זה ב'הגהות מימוניות' (פרק ה' מהלכות חמץ ומצה הלכה א') בשם הסמ"ק: שהקטניות כגון: פולים ועדשים, יש נוהגים איסור לאכלם בפסח. וכן דעת ה"ר שמואל מאורא ומוסף שם, שאף שה"ר יחיאל ושאר גדולים היו נוהגים

דגן ולכך חששו שמא יתחלף לו בין הקטניות לבין חמשת מיני דגן ויבוא לידי חמץ חס ושלום. ולטעם זה מיני קטניות שאין הדרך לעשות מהם דייסא, כגון בוטנים וחמניות, אינם בכלל גזירת הקטניות.

ב. שיש מקומות שעושים לחם מקטניות וחששו שמא יתחלף לו בין לחם מקטניות לבין לחם מחמשת מיני דגן שהם חמץ גמור ויכשל חס ושלום באכילת חמץ בפסח. ולטעם זה מיני קטניות שאין עושים מהם לחם, כגון שעועית חומס וכדו' וכן מיני הפיצוחים,

רמז

קבלת התורה

שלשת הפעמים שבהן קבלו ישראל תורה נרמזות ב'ברכת התורה' על פי פניני הגר"א

תיבות: **יִנְתֵּן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ** הן כנגד מעמד הר סיני, שקבלו בו את התורה מפיו של הקב"ה.
תיבות: **נִתְּנָה הַתּוֹרָה**, בה"א הידיעה, הן כנגד תורה שבעל פה שקבלו ממשה רבנו ע"ה.

ולפיכך אמר **נִתְּנָה** בלשון בנוני, כלומר לשון הוה, כי בתורה שבעל פה מתחדשת הידיעה תמיד. ■

שלש פעמים קבלו עליהם ישראל את התורה **א**. כשנאמר: **"וְהָיִיתָ לִי סֵגֻלָּה"** (שמות יט ה) אז קבלו עליהם כל המצוות.
ב. במעמד הר סיני **ג**. כאשר כרת משה את הברית עמם.
שלש פעמים אלו נרמזו ב'ברכת התורה':
תיבות: **אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים** (בתפלת שחרית ובמסכת ברכות דף י"א/ב) הן כנגד **"וְהָיִיתָ לִי סֵגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים"**.

אמונה

'כל האכילות בזכות האמונה'

למה מתכוון המדרש כשאומר שכל האכילות שלנו בעולם הזה הם בזכות האמונה?

מאומה! כי הוא נתן לנו את התורה ע"י שליח. פרט לשתי הדברות הראשונות שאותן אמר ד' בעצמו: **"אֲנִי ד' אֱלֹהֶיךָ"** (שמות כ ב) ו**"לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱ-לֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי"** (שמות ג ג). שתי הדברות האלה הן האמונה ובגללה הוא חייב לשלם. מכאן כל האכילות שישראל אוכלים בעולם הזה - אין אוכלים אלא בזכות האמונה! ■

עובר על 'הלנת שכר'. אבל מה הדין אם אדם שכר פועלים ע"י שליח? המשלח לא עובר על 'הלנת שכר' כי יכול לומר לא אני שכרתי אתכם. השוכר, גם הוא לא עובר על 'הלנת שכר' מאותה טענה. כך שניהם יכולים להמלט מהלאו של 'הלנת שכר'.

כתוב במדרש: שכל האכילות שישראל אוכלים בעולם הזה, אינם אוכלים אלא בזכות האמונה.

למה הכונה?

אומר בעל היחנוכת התורה: כשאדם השוכר פועלים ולא משלם להם שכר, הוא

תפלה

'אל תעש תפלתך קבע'

רק מי שמתגע בתורה זוכה לאור התפלה

להתפלל גם אם לא עמלים בלמוד, אבל לזכות לאור התפלה, קשה מאד ללא יגיעת התורה. 'עמל הלמוד עוזר לאור התפלה' ומאידך 'התפלה עוזרת את הלמוד'.

איזו תפלה? 'תפלה שפורצת מהשתוקקות הנפש, אבל תפלה בבחינת **קבע**, לא זו בלבד שאינה מסייעת ללמוד, אלא שמרחיקה את הלמוד! מי יודע כמה סוגיות לא עלה בידינו לרדת לעומקן מפני שתפילותינו בבחינת **קבע**! והלמוד בעצלותיים מונע התפלה'. והוא מסיים 'כמוכבן רב העמל וכביר הימים'. ■

והלמוד בעצלותיים מונע התפלה. שיידך

כתב 'החזון איש': 'חביבין ישראל שאין צריכין לשליחי' (אגרת ב' ח"א) וכל בר נש בכחו למצא טוב על ידי תפלה. והי מתאוה, כביכול, לתפילתן של צדיקים. התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם וכל שישים האדם מבטחו בו יתברך, כך יעלה וכן יצליח'.

ומסיים החזון איש: 'אגרתו בנקודה נפלאה נוספת: 'הלמוד והתפלה קשורים זה בזה. עמל הלמוד עוזר לאור התפלה והתפלה עוזרת את הלמוד. תפלה בבחינת **קבע**' (ויכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע - אבות פ"ב יג) מרחיקה את הלמוד

"וְכָל הָעַם רְאִים אֶת הַקּוֹלֹת"

למה צריך לראות את הקולות ולא מספיק לשמוע?

הדה"ג שלמה ליונשטיין
 "גנזי המלך"

"וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהְיוּ חֲתָן מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל.. כִּי הוֹצִיא ד' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם" (שמות יח א)

רש"י אומר: 'מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.'

מובא בספר 'פניני קדם' בשם נכד הסמ"ע (ספר מאירת עינים): כתוב בגמרא (סנהדרין צ"ב:): שתמנע רצתה להתגייר והיא באה לאברהם אבינו והוא לא קבלה. תמנע החליטה להתעקש ולהדבק בזרעו של אברהם והלכה להיות פילגש לעשו וממנה נולד עמלק שציער לישראל.

'מה שמועה שמע ובא? הוא פחד שאם יבוא להתגייר יאמרו לו שלא מקבלים גרים, אבל עתה, 'שמע מלחמת עמלק' ואמר לעצמו שודאי ישראל הבינו שלא כדאי לעכב גרים שרוצים לבא ולהתגייר ואם כך ודאי יקבלו גם אותו!

"וַיִּצְא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֲתָנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשָּׁק לוֹ וַיִּשְׁאַלְוּ אִישׁ לְרַעְהוּ לְשָׁלוֹם.." (שמות יח ז')

אומר רש"י: "וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשָּׁק לוֹ" - 'איני יודע מי השתחוה למי? כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש? - זה משה שנאמר "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה" (במדבר יב ג) (מכילתא).

שואלים היפענח רזא' והישפתי חכמים: קשה! הרי מצינו שגם יתרו נקרא איש? שנאמר: "וַיּוֹאֵל מֹשֶׁה לְשִׁבְתָּ אֶת הָאִישׁ"? (שמות ב כא) והם עונים: 'ולי נראה ד"האיש" דגבי משה מיותר' ככתוב: "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ" (שמות לב א) והמלה: "איש" מיותרת. ואילו אצל יתרו כתוב: "וַיּוֹאֵל מֹשֶׁה לְשִׁבְתָּ אֶת הָאִישׁ" והמלה "איש" אינה מיותרת. מכאן שהמלה המיותרת מלמד שמשה הוא שנקרא "איש".

".. וַיִּקְרָא אֵלָיו ד' מִן הַהַר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות יט ג)

אומרים חז"ל (מסכת ברכות סא). 'א"ר נחמן: "מנוח עם הארץ היה, דכתיב: "וַיִּלְךָ מְנוּחַ אַחֲרַי אֲשֶׁתוֹ" (שופטים יג א).

מכאן שאלה על הפסוק: למה הקדים את "לְבֵית יַעֲקֹב" - הנשים, ל"לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל" - הגברים?

המדרש רבה אומר: 'כדי שיהיו מנהיגות את בניהן לתורה' (שמות פרשה כח). המהרש"א אומר: "כה תאמר לבית יעקב" הואיל והאשה נמצאת רוב הזמן בבית, תפקידה הוא לחנך את הילד. לכן הפסוק אומר "כה תאמר לבית יעקב" והאשה היא תקיים "וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל" שהיא תחנך הילדים ואין הכוונה שמשה רבנו יגיד לגברים (סוטה כ"א:).

מוסיף היפרדס יוסף: היום המצב שונה. היום יש אמהות שמחנכות את הילדים לכל דבר פרט לתורה.

על זה נאמר באיכה: "רְאֵה ד' וְהִבִּיטָה לְמִי עוֹלָלָת פֶּה" (איכה ב כ) ("פה" - "פה תאמר לבית יעקב") "יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת בְּשָׁלוֹן יִלְדֵיהֶן" (איכה ד י) מרב רחמים הן 'מבשלות' את הילדים - האם זה נקרא חנוך?!

הבן של הרבנית זילברשטיין ע"ה סיפר בהספד שישבו לידה בני משפחה בעת פטירתה והמילים האחרונות שלה היו: "למה אתם יושבים כאן? לכו ללמוד..." ועצמה עיניה...

"וַיִּסְפָּר מֹשֶׁה לְחֲתָנוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ד' לְפָרְעוֹ וּלְמִצְרַיִם.." (שמות יח ח)

לא סתם ספורי חולין היו כאן. הלכה ודין הוא לספר ספורי הנסים שעשה ד', שנאמר: "וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרָנָה" (תהלים קז כב) ועוד נאמר בתהילים: "שִׁירוּ לוֹ זְמִירוֹ לוֹ שִׁיחוּ בְּכָל נַפְלְאוֹתָיו" (תהילים קח ב). מכאן, אפוא, שישנו חיוב לספר בנפלאות הקב"ה.

ניתן למצא סימוכין לכך גם מזה שמשה היה איש גבוה חז"ל אומרים: 'משה כמה הוה? - עשר אמות' (ברכות נד:): שהיה גובהו עשר אמות (כששה מטר) ואם היה עליו לנשק אדם בגובה ממוצע ודאי שהוא התכופף... ולכן מתאים לומר עליו: "וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשָּׁק לוֹ וַיִּשְׁאַלְוּ אִישׁ לְרַעְהוּ לְשָׁלוֹם".

"וַיִּשָּׁק יִתְרוֹ חֲתָן מֹשֶׁה עֲלֵה וּזְבַחִים לְאֱ-לֹקִים וַיָּבֵא אֹהֶרֶן וְכָל זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶכְלֵל לֶחֶם עִם חֲתָן מֹשֶׁה לְפָנָי הָאֵ-לֹקִים" (שמות יח יב)

יתרו היה אורח ממדין ובמקום שיארחו אותו - לוקח יתרו "עֲלֵה וּזְבַחִים" ונותן "לֶחֶם" ל"זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל"?

כותב הספר 'זכרון ישראלי' (בשם הספר 'כנפי ישרים'): יתרו עשה ברית מילה ביום זה והוא עשה סעודת ברית. כי אם היתה זאת סעודה רעים למה כתוב: "לְפָנָי הָאֵ-לֹקִים"? משמע שזו היתה סעודת מצוה.

"וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה לְשַׁפֵּט אֶת הָעָם.." (שמות יח יג)

לפי רש"י למה הכונה "וַיְהִי מִמַּחֲרַת"? - ממחרת יום הכפורים ('מרוצאי יום הכפורים'). אבל היפענח רזא' אומר שהכוונה ממחרת הסעודה כי אתמול שתו יין ומשה רבנו לא היה יכול להורות, כי מי ששותה רביעית יין אינו יכול להורות.

על רבי שמואל סלנט, רבה של ירושלים, מסופר שהיה לביל הסדר מסיים את תפילת מעריב וממהר לביתו לערוך את ליל הסדר בחפזה, הולך לישון כמחצית השעה ומתעורר. כך היה מוכן ומזומן לפסוק הלכה והיה ממהר לעשות כן כדי שיהיה רב בירושלים שיוכל לפסוק בנושאי איסור והיתר של חמץ.

מוסר

"לא תשא את-שם ד' אלקיך לשוא"

להשבע בשמו של הקב"ה זה דבר חמור אפילו יותר מ"לא תרצה" ו"לא תנאף"

אומר האבן עזרא: **יְהִינָה אִם לֹא יִקְיִים דְּבָרָו כְּאִלּוּ מְכַיֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם וְרַבִּים חוֹשְׁבִים כִּי הַנוֹשֵׂא אֶת הַשֵּׁם לְשׂוֹא לֹא עֹשֶׂה עֲבִירָה גְדוּלָה, וְאֲנִי אֲרֹאֶה לָהֶם כִּי הִיא קֶשֶׁה מְכַל הַלְאוּיִן הַבָּאִים אַחֲרָיו; כִּי הַרוֹצֵחַ וְהַנוֹאֵף שֶׁהֵם עֲבִירוֹת קְשׁוֹת, לֹא יוּכַל כָּל עֵת לְרַצּוֹחַ וְלַנְאוּף כִּי יִפְחַד וְאֲשֶׁר הַרְגִיל עֲצֻמוֹ לְהִשָּׁבַע לְשׂוֹא יִשְׁבַּע בְּיוֹם אֶחָד שְׁבוּעוֹת אֵין מִסְפָּר וְכָל כֵּךְ הוּא רְגִיל בְּעִבְרֵיהָ הַזֹּאת שֶׁלֹּא יָדַע שְׁנֹשְׁבַע, וְאִם אֵתָּה תוֹכִיחֵנּוּ לְמָה נִשְׁבַּעְתָּ עִתָּה, אִזּוֹ יִשְׁבַּע שֶׁלֹּא נִשְׁבַּע מְרֹב רְגִילוֹתָו בְּה, כִּי לִפְנֵי כָל דְּבוּר שִׁדְּבָרוֹ יִקְדִּימוֹ הַשְּׁבוּעָה, וְהוּא לָהֶם לְשׁוֹן צָחוֹת צִרִיךְ לְדַעַת: אִדָּם שֶׁמִּתְרַגֵּל לְחַזֵּק אֶת דְּבָרָיו בְּשְׁבוּעוֹת הָרִי זֶה עֹדוֹת שֶׁהוּא שָׁקֵר גְּדוּל. מִי בִקֵּשׁ מִמֶּךָ שְׁבוּעָה? מִדּוֹעַ אֵתָּה מַחְזִיק מִעֲצֻמְךָ שֶׁלֹּא מְאִמְיָנִים לְךָ שֶׁאֵתָּה צִרִיךְ לְהִשָּׁבַע? וְיֵשׁ שֶׁמִּשְׁתַּמְשִׁים אִפְּיֵלוֹ בְּעֵדִים מִן הַשָּׁמַיִם: **סְהַרֵּי בְּמִרוּמִים.****

ממשיך האבן עזרא: **וְאֵילּוֹ לֹא הִיא בִּישְׂרָאֵל רַק זֹאת הַעֲבִירָה לְבַדָּה וּבְכָל שְׂאֵר הַעֲבִירוֹת הֵיוּ נִשְׁמָרִים - וּמְקִיָּמִים אֶת כָּל הַמְצֻוֹת תְּסַפִּיק לְהַאֲרִיךְ הַגְּלוּת וּלְהוֹסִיף מְכָה עַל מְכוֹתֵינוּ. שֶׁאִם רִצַּח אֶת אוֹיְבוֹ הָרִי מִלֵּא תֹאוֹתוֹ בְּנִקְמָתוֹ, גַּם הַנוֹאֵף, כֵּן, לִפְנֵי שְׁעֵתוֹ, וְהַגּוֹנֵב, מִצֵּא הַנְּאוֹת לְצַרְכוֹ וְעַד שֶׁקָּרַח לְהַתְרִצוֹת אוֹ לְהַנְקֵם. אֲבָל הַנִּשְׁבַּע לְשָׁקֵר בְּכָל עֵת, כִּשְׂאֵין עֲלָיו חֲלוֹת שֶׁל שְׁבוּעָה, הָרִי הוּא מַחְלֵל שֵׁם שָׁמַיִם בְּפִרְהוּסָה בְּלִי שׁוּם הַנְּאִה שִׁישׁ לוֹ.**

ואנחנו האוחזים שהננו דוברי אמת, מדוע אנו נצרכים כל הזמן ל"תאמין לי" ו"סהרי במרומים"? ■

שכיון שראה דוד שנעשה לו נס על ידי **"שֶׁה"** הזה, שחט אותו והפשיט את עורו ועשה בגד ממנו והיה לבוש בו תמיד, כדי שיזכור הנס תמיד. על כן הקרי: **"שֶׁה"**, שאמר לשאול: **"וְנִשָּׂא שֶׁה מִהֶעֱדָר"** כפי האמת. והכתיב הוא: **"זֶה"**, לרמוז שהראה

נפלאות ונסים היו אמנם גם קודם לבואו של יתרו, אלא שלא היתה האפשרות לספר אותם, שהרי כל ישראל ראו עין בעין את **"וְהָאֵתָּה וְהַמִּפְתִּיחַ"** (דברים ז יט) ולא היה דבר לחדש להם. ואולם, כשהגיע יתרו, אשר לא ידע

מתוך הסרט 'עשרת המכות' של ארגון 'שופר'

דוד לשאול הבגד של עור ואמר **"וְנִשָּׂא זֶה מִהֶעֱדָר"**.

"וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֵת הַלְפִידִים וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֵת הַהָר עֲשָׂן וַיֵּרָא הָעָם.." (שמות כ טו)

פעם נפגש הרב עזריאל הילרסהיימר עם היחודשי הרי"ם וישאל אותו: למה צריכים לראות **"קולות"**? מספיק ששומעים **"קולות"**?

השיב היחודשי הרי"ם, כתוב: **"לֹא תִגְנֹב"** (שמות כ ג) ואם לא היו רואים את **"הקולות"** היו אומרים שהכונה שאת שלך תשמור ואצל השני תגנוב: **"לו תגנב"**. לכן היו צריכים לראות את **"הקולות"**!

לגבי הדברה **"לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹקִים.."** (שמות כ ג) מסופר על יהודי שביתו נשרף. עמד היהודי ברחוב וצעק: **"בְּרַחֵף אֶתְּהָ.. שְׂלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי."**

"נדו לו אנשים בראשם בחושבם שנשתבשה דעתו מצער האסון... אמר להם היהודי: תארו לכם שהייתי גוי, אז גם האלהים שלי היה נשרף! אבל עכשיו שאני יהודי יש לי **"אֱלֹקִים"** שיעזור לי! ■

מפרטי הניסים ואשר לא חש על בשרו את סדר השתלשלותם, מיהר משה רבינו לקיים דין זה, של ספור נפלאות ד' לפני יתרו.

בשבת אחר השבע ברכות של אחד מבניו של מרן הגרי"ז, כשהתאספו המנין לקריאת התורה, הבחין הגרי"ז שבנו אינו נמצא ושלא אנשים לביתו לקרוא לו ולראות מה קרה שאינו בא לקריאת התורה. הלכו לביתו ודפקו בדלת ואין עונה ודפקו כמה פעמים ועדיין אין עונה. החליטו לשבור את הדלת. כשנכנסו לבית, ראו שהוא וזוגתו ישנים והבית חנוק מעשן תנור החמום שהיה בבית וזה גרם להם להתעלף. כמובן שמיד פתחו החלונות לאוויר הבית, אך עם כל זאת התעוררו מהעלפון רק לאחר כמה שעות ואמר אז הרופא שאם היו נשארים בבית זמן מועט, מסתמא לא היו בין החיים.

וכל אותה שבת היה מרן הגרי"ז מספר ושנה ומספר לכל מי שנכנס אצלו את המעשה נס שאירע להם ואמר שלמד דבר זה ממשה רבנו שנאמר: **"וַיִּסְפָּר מֹשֶׁה לְחֹתְנָו אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ד'."**

כשמואל אי (יז לג) נאמר: **"וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שְׂאוֹל רַעַה הֲיֵה עֲבָדְךָ לְאֹבִיו בְּצֹאן וּבָא הָאֲרִי וְאֵת הַדּוֹב וְנִשָּׂא שֶׁה מִהֶעֱדָר"** והנה הכתיב הוא: **"זֶה"** והקרי הוא: **"שֶׁה"**. הלא דבר הוא! ■

יש לפרש, על פי המובא במדרש,

"עַתָּה יִדְעָתִי כִּי גָדוֹל דִּי מְכַל הָאֱלֹהִים"

עצת יתרו וענותותו

של משה

בעת מעמד הר סיני משה היה במעלה הגדולה והנשגבה ביותר. הוא האיש שלא אכל ולא שתה "אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה" (שמות כד יח) כפול שלש פעמים, סך הכל 120 יום, כל העם שמע שדבר עמו האלקים, "מִשָּׁה יִדְבֵר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל" (שמות יט יט) ובכל זאת לא נמנעה התורה לספר לנו שבאותה העת קבל עצה מיתרו חותנו, ככתוב: "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חַתָּנוֹ וַיַּעַשׂ כַּל אֲשֶׁר אָמַר" (שם יח כד).

מפרש האבן עזרא ז"ל: 'הזכיר עצת יתרו' ושמך עליהם שרי אֱלֹהִים שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חַמְשִׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת" (שם יח כא) לשפוט את העם ולא הזכיר עצתו עצמו. שהוא הוסיף על עצת יתרו. למרות שמששה הוסיף שוטרים מדעת עצמו על השבטים, לעשות מה שציוו השופטים כמו שכתוב: "וְשֹׁטְרִים לְשִׁבְטֵיכֶם" (דברים א טו) ו"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָהֶם בְּכָל שְׁעָרֶיךָ" (שם טז יח) התורה מדגישה: "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חַתָּנוֹ וַיַּעַשׂ כַּל אֲשֶׁר אָמַר".

לו יצויר; אדם ממוצע שמעירים לו איזו הערה או בקורת והוא הוסיף על כך דברים גם מעצמו, אם הוא יהיה "כנה" עם שומעיו, כשיציג את הדברים ודאי ימעט בדברי הממליץ והמבקר ויגדיל וינפח את אמירותיו מעשיו ופעולותיו בענין, שהרי כך טבעם של בני אדם.

אך אצל משה רבנו רואים דבר הפוך לחלוטין: הוא שותק, אינו מגיב, אינו מפרסם את ההוספה שלו עצמו וכאילו שהדבר מתחילתו ועד סופו כולו עצת יתרו. "וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חַתָּנוֹ וַיַּעַשׂ כַּל אֲשֶׁר אָמַר". זוהי ענות אמת.

אומות העולם שאינם מבינים את 'מעלת האדם' כנדרש ומחשיבים אותו כהבליהם למלאך ושרף שלא יתכן שיחטא והריהו מורם מעם ואינו מתייחס כלל עמם וממילא אינו שומע בעצתם, שוגים הם בהבליהם ובדמיונם.

אבל תורתנו הקדושה תורת אמת, המספרת את גודל מעלתו של משה רבנו ואומרת: "... עֲבַדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמַר הוּא פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרֹאֵה וְלֹא בְחֵידָת וּתְמַנְתִּי דִּי יְבִיט" (במד' יב ז-ח) תולה את כל התורה הקדושה במשה רבנו, ככתוב: "זְכֹרֵנוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי", כדברי אחרון הנביאים, מלאכי. היא אינה מייחסת למשה שם "אֱלֹהִים" למרות כל מעלותיו, שלא השיגן שום נברא בעולם, אלא "אִישׁ הָאֵלֹהִים-לְקִיָּם". ■

לעשות כסף ולראות עולם "אני מבקש לעשות סחורה". שאלו הרוד הקיסר: "שמא אתה חסר כסף וזהב? הרי אוצרותי לפניך" וכי מה חסר לך על שולחני? הרי יש לי הכל בעבורך ולשם מה אתה רוצה לילך? ענה לו אונקלוס: "אני מבקש לעשות סחורה, לצאת לחוץ, לידע דעת הבריות, רוצה אני לראות עולם ואני מבקש לימלך בך היאך לעשות". אמר לו הקיסר: בסדר, אבל שמע לעצתי ואלמד אותך דבר אחד - "כל פרקמטיא שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ, לך עסוק בה, שסופה להתעלות ואתה משתכר" אם תראה דבר אחד בזוי ומושלך תרים אותו שסופו שיתייקר.

הלך אונקלוס ומצא אומה אחת שפלה שזרוקה כמו שאומרים: "עמוק באדמה" 'חזרתי על כל האומות ולא ראיתי אומה שפלה נתונה בארץ כישראל - וסופה להתעלות'. אונקלוס התגיייר!

אונקלוס הצליח לגייר גרודים שלמים, כיצד? מספרת הגמרא בלשון ארמי:

אונקלוס בר קלונימוס, התגיייר! שלח הקיסר גרוד של רומאים אחריו, משך אותם בפסוקים, התגייירו! חזר הקיסר ושלה גרוד רומאים אחר והזהירם שלא יאמרו לו דבר, כשהגיעו אצלו אמר להם אונקלוס: "אומר לכם דבר; חיל נושא אבוקה בפני מפקד ומפקד בפני קצין וקצין בפני שר ושר בפני מלך, האם המלך נושא אבוקה בפני אנשים?" ענו לו: "לא".

אמר להם: "הקדוש ברוך הוא אוחז אבוקה בפני ישראל, דכתיב: 'יְהוֹי הַלֵּךְ לְפָנֶיהֶם... וְלִילָה בְעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לְלַכְתִּי יוֹמָם וְלַיְלָה" (שמות פרק יג) התגייירו כולם!

חזר הקיסר ושלה גרוד רומאים אחריו והזהירם שלא יאמרו לו דבר. כשהגיעו אצלו, ראה מזווה על הפתח, הניח ידו ואמר להם: "מה זה?" אמרו לו: "אמור לנו אתה". אמר להם: "מנהגו של עולם מלך בשר ודם יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ - ואילו הקדוש ברוך הוא עבדיו מבפנים והוא משמרן מבחוץ, שנאמר: 'הִי יִשְׁמַר צֵאתָךְ וּבּוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם" (תהילים פרק קכא) התגייירו! (עבודה זרה דף יא.) יותר לא שלח הקיסר אחריו.

אם אדם מתבונן, כאונקלוס הגר, בגודל הזכות להיות מחוכרים למלכו של עולם שהוא א-לקים חיים ובעל כל הכחות כולם, כיצד הוא יכול להחליפו בהתחברות להבלי העולם ומהביליו?

>>> המשך מעמ' 1

האר"י הקדוש מחדש ואומר: מה ידע רבי עקיבא יותר ממשה רבנו? ר"ע ידע את מקורי הדינים של כל דבר שבתורה. רבי עקיבא היה דורש 'תילי תילים של הלכות' על קוצו של יו"ד כמו שכתוב 'בשעה שעלה משה למרום אמר הקב"ה למשה: "עקיבא בן יוסף.. עתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות" (מנחות דף כט:)) והיה אומר דין זה ידוע הוא מפה מהקוץ הזה וזה מפה וזה משם. ולכל זה הוא הגיע בכח הרצון, מנקודת המוצא של עם הארץ גמור עד גיל 40.

ר"ע לא ממשפחה מיוחסת בא, אלא בנן של גרים היה. גם רבי מאיר ענק שבענקים היה גר, שמעיה ואבטליון רבותיהם של הלל ושמאי היו גרים. דוד המלך משיח צדקנו היה צאצא של גויה רות המואביה, הרחוקה מדת יהודית, בתו של עגלון מלך מואב שלא חסר לה כלום בביתה, בת מלך זו היתה מתאמצת ללכת אחרי "סבתא" נעמי, ומכריזה - "כִּי אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלָי וּבְאֶשֶׁר תִּלְיֵנִי אֵלָיו עִמָּךְ עִמִּי וְאֶלְקֶיךָ אֶלְקֵי...". והיא זוכה להיות אם המלכות.

רואים מכאן שהקב"ה מרים עד הקצה האפשרי אפילו את מי שרחוק ממנו מאד, אם הוא רק עושה צעד לקראתו. אז מה נאמר אנחנו שאנחנו קרובים כל כך, מבית יהודי, ממשפחה יהודית, בני האבות הקדושים, וכל מה שאנחנו צריכים לעשות זה רק צעד אחד קטן, לאבא...

לא להכנע למלעיגים

עם יתרו "הגוי" התקוטטו בני עירו על שהתגיייר, אף עינו את בנותיו, אבל הוא היה חכם, שלא נשבר ולא נכנע ללחצים ובזיונות וסופו שזכה להיות חותן משה. רות "הגויה" לא עשתה חשבון לבני ארצה וזכתה להיות אם למלכות בית דוד ומלך המשיח. שמעיה ואבטליון "הגוים" לא עשו חשבון למלעיגים וזכו להיות ממוסרי התורה בעם ישראל. גם אונקלוס הגר שכל התורה שלנו מתורגמת על ידו היה "גוי".

ללמדנו: שאין מחסום העומד בפני מבקשי האמת הצרופה.

(תנחומא משפטים ס' ה) 'אונקלוס הגר, בן אחותו של אדריאנוס, היה מבקש להתגיייר והיה מתירא מן אדריאנוס דודו' פעם אמר לו: אני רוצה ללכת, להסתובב

חברת משניות "מנוחת אשר"

המעוניינים לגמול חסד של
אמת עם קרוביכם הנפטרים?

**קבוצת אנרכים יריש ות"ח תלמד
משניות לעיני וקדיש ביום השנה**

לפרטים בטל' 03-9088165 בערב

חיב אדם לכבד את אביו ואמו בחייו ובמותו

פרנסה ברווח

לחברה גדולה בהתפתחות:

- מורים/ת • מנהלי בי"ס
- מפוטרי חינוך
- אנשי קשר/ניהול מהריכוזים הדתיים
- עקרות בית פעילות
- בעלי מקצועות חופשיים

לא למכירות / אפשרות מהבית בפריסה ארצית

טל': 050-8760755

יעמדו על הברכה

להקדשה ולפרסום

ניתן להתקשר: 03-6740801

להצלחה ויראת שמים הרסה ונתנאל תהילה מיכאל חיים יוסף חיים ושרה בני אילנית	לפרנסה טובה ובריאות ערן בן עליזה	לרפואה שלמה להניח חיה בת ננה
לרפואה שלמה כרמלה בת סניורה ויוסף חיים בן רחל	לרפואה שלמה אורה שירה בת לימור שמחה	ללירה קלה לימור הדסה בת כרמלה
לזרע בר קיימא דליה בת הניה חוה	להצלחת ארגון "שופר"	להחזרה בתשובה של עם ישראל
לחזרה בתשובה וזיווג הגון ליהודה בן כרמלה	להצלחה ופרנסה טובה לחנה בת כרמלה ואליהו בן דינה	לעילוי נשמת חיים ארצי בן חוה
להצלחה פרנסה ובריאות לסוליקה בת זוהרה	לחזרה בתשובה וזיווג הגון לשי בן כרמלה	לחזרה בתשובה וזיווג הגון ופרנסה טובה לרחל בת כרמלה

בדרך לפסגה

עם הרב

אמינו יצחק

שלישי

ביום ראשון י"ב באדר 12/03/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת החוכית ב-20:00

ירושלים

דמי כניסה
ש"ח 25

בניני האומה

כל
הקודם
זוכה!!!

ניתן להשיג כרטיסים ב'דו-קול' רח' בר-אילן 21 ירושלים
בין השעות 11:00 ל-20:00 לרכישת כרטיסים טל' 02-5389938

כל החכיות שמורת לארגון "שופר" ההרצאות מאובטחות

WWW.SHOFAR.NET

סופ"ש 'שבת הגדול' בכינור

שבת פרשת צו י' ניסן

6-8/04/2006

מיום חמישי עד מוצאי שבת
אפשר עד יום א'

להזמנות: 6777779
בין השעות 9:00-15:00
בימים א'-ה'

ברישינון משרד העבודה והרווחה

שירותי כח אדם וסיעוד

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה • מענה מידי לכל פניה

1-700-704-204 פקס: 08-9356686 נ"ד: 050-8779779 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net

מבצע מיוחד למנויים

1 דיסק לצפיה

או 3 דיסקים לשמיעה לבחירה

ארבע כנסות

כל שבוע ישלח בדואר ישירות למנויים

במקום 200 ש"ח רק 50 ש"ח לחודש
בכרטיס אשראי או בהוראת קבע

מבצע מיוחד

Shofar News הוראה לחיוב חשבון ל-

מנוי שבועי שנתי ארבע כנסות

קוד מסלוקה	סוג חשבון	מס' חשבון בבנק
בנק	סניף	
קוד מוסד	מס' מזהה של הלקוח בחברה	4 0 0 2 8

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסניף _____
 1. אני/ו הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____
 רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בית _____ פלאמון _____

נותן/ים לכם בזה הוראה לחיוב חשבוננו הנ"ל בסניפכם, בגין תרומתי ל"שופר ניוז", בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מיד פעם בפיגס באמצעי מנטני, או רשימות ע"י "שופר ניוז" כמפורט מטה ב"פרטי הרשאה" 2. ידוע לי/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה ממני/ממנו/מאתנו בכתב לבנק ול"שופר ניוז" שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק וכן ניתנת לבטול ע"י הוראת כל דין. ב. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל מראש חייב מסוים ובלבד, שהודעה על כך תימסר על ידי/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. ג. אהיה/נהיה רשאי/ים לבטל חיוב, לא יותר מתשעים ימים ממועד החיוב, אם אוכיל/נוכח לבנק, כי החיוב אינו תואם את המועדים או הסכומים שקבעו בכתב הרשאה, אם נקבעו. 3. ידוע לי/נו כי הפרטים שצוינו בכתב הרשאה ומילויים, הם נושאים שעלינו להסדיר את המוטב. 4. ידוע לי/נו כי סכומי החיוב ע"י הרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לי/נו ע"י הבנק הודעה מיוחדת בגין חייבים אלה. 5. הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הרשאה זה, כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצועו. 6. הבנק רשאי להציג/נו מן ההסדר המפורט בכתב הרשאה זה, אם תהיה לו סבה סבירה לכך, וירידע לי/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך ציון הסיבה. 7. נא לאשר ל"שופר ניוז" בספח המחובר לזה, קבלת הוראות אלו ממני/מאתנו.

2. ברטי החיוב: [שמן במשבצת המתאימה] 50 ש"ח × 12 תשלומים = 600 ש"ח לחייב בתאריך: _____
 150 ש"ח × 4 תשלומים = 600 ש"ח
 500 ש"ח = מזומן 20 לחודש 30 לחודש

פרטי הרשאה _____
 1. סכום החיוב ומועדו, _____
 יקבע מעת לעת ע"י "שופר ניוז" _____
 ע"י (הקשרות לקביעתם).

חתימת בעל/י החשבון _____